

ARENDAL KOMMUNE

AL 07 - MILJØ (LA 21)

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Dato: 11.06.2021
Vår ref: 19/4813-4
Deres ref:
Arkivkode: K70
Saksbeh.: Ragnhild Marie Hammer
Tlf.

Uttalelse til Regional vannforvaltningsplan for Agder vannregion.

Arendal kommune har følgende uttalelser fra Kommunalteknikk, landbruksforvaltningen og planavdelingen. Uttalelsene er samlet i et felles dokument.

Fra kommunalteknikk:

1. Gir vannforvaltningsplanene god nok oversikt over miljøtilstanden i vannet?

Kommunen oppfatter det slik at det er stor usikkerhet rundt kvaliteten på påvirkningene og etterfølgende tiltak som er registrert i Vann nett. I Vann nett er det registrert totalt 186 tiltak i Arendal kommune, 47 av tiltakene gjelder fremmede arter og introduserte sykdommer, mens 82 tiltak dreier seg om forskning, forbedring av kunnskapsbasen for å redusere usikkerhet. Kommunen er registrert som virkemiddeleier for over halvparten av disse 82 tiltakene.

Forslag til regional vannforvaltningsplan 2022-2027 pkt. 5.4 *Overvåking* sier at problemkartlegging gjennomføres av statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter. Arendal kommune ber derfor om avklaring på hver som er ansvarlig for tiltak som dreier seg om problemkartlegging og kunnskapsinnhenting for vannforekomstene i kommunen, jf. pkt. 5.4.1 i forslag til regional vannforvaltningsplanen for Agder vannregionen.

Type overvåking	Ansvarlig sektormyndighet	Mål for overvåkingen
1. Basisovervåking	Miljødirektoratet i samarbeid med nasjonale myndigheter	Få oversikt over naturtilstanden og langsiktige endringer i alt fersk-, kyst- og grunnvann, for å kunne vurdere effekten av menneskelige påvirkninger på vannet.
2. Tiltaksrettet overvåking	Statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter	Fastslå tilstand i vannforekomster før tiltak startes, for å kunne vurdere effekten av tiltak som utføres
3. Problemkartlegging	Statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter	Kartlegge årsak til, eller omfang av, et miljøproblem.

Tabell 5.2: Ansvarlig myndighet for de ulike overvåkingsprogrammene.

Kontaktinformasjon: www.arendal.kommune.no
Postadresse: Postboks 123, 4891 GRIMSTAD
Besøksadresse: Sam Eydes plass 2, 4836 ARENDAL
Org.nr.: 940493021

Telefon: +47 37 01 30 00
E-post: postmottak@arendal.kommune.no

Arendal kommune vurderer derfor at Miljødirektoratet, Statsforvalter og nasjonale myndigheter må påta seg et langt større ansvar som virkemiddeleier for tiltak vedrørende forskning, forbedring av kunnskapsbasen og problemkartlegging i vannforekomstene.

2. Er miljøtilstanden og påvirkningene riktig beskrevet? Finnes det data hos sektormyndighetene eller lokal/erfaringsbasert kunnskap som kan bidra til bedre beskrivelse?

Arendal kommune v/kommunalteknikk har ansvar for kommunens oppgaver innenfor vann og avløp, forurensning og kommunale veier. Etter vår vurdering er påvirkningsgrad fra disse områdene i Agder mindre enn påvirkningsgrad fra for eksempel forurensning, statlig veinett, industri, langtransportert forurensning, vannkraft og fremmede arter og sykdommer.

Det er mange forekomster registrert i Vann nett med *antatt* påvirkning som årsak til *antatt* redusert miljøtilstand, men det som egentlig mangler er god nok kunnskap om vannforekomstens økologisk og kjemisk tilstand. Dette gjelder i Arendal kommune i stor grad vannforekomstene registrert med påvirkning fra *urban utvikling* hvor kommunen er registrert som virkemiddeleier for innhenting av kunnskapsgrunnlaget, se pkt. 1 over.

Både kommunale veier og kommunes ledningsnett driftes daglig, basert på lokal kunnskap og omfattende registerings-, oversikts- og planleggingsverktøy. Kommunen har derfor mulighet til å bidra **innenfor våre ansvarsområder** til bedre kunnskapsgrunnlaget i Vann nett, men mener at hovedansvaret for problemkartlegging og kunnskapsinnhenting ligger hos Statsforvalteren.

3. Er dere enige i miljømålene og synliggjøres de god nok? Bidrar planen til tydelig plassering av ansvar og tilstrekkelig med tiltak for å nå miljømålene?

Arendal kommune ved kommunalteknikk mener at miljømålene er klare og tidlige. Det som i mange tilfeller kan skape usikkerhet er hvem som skal ha ansvar for tiltak og utførelse.

4. Er de nødvendige virkemidlene på plass for å gjennomføre de tiltakene det er behov for?

Virkemidler innenfor vann- og avløpssektor kreves inn via gebyrer og disse midlene er pr i dag tilstrekkelig til å utføre kommunes oppgaver innenfor vann og avløp. Det er imidlertid viktig å påpeke at våre oppgaver er basert på selvkostprinsippet, og gebyrmidlene ikke kan benyttes til andre kommunale oppgaver enn det som er 'nødvendige kostnader' på avløpssektoren, etter Forurensningsforskriftens §16-1. Dersom investeringsbehovet og oppgaver på vann- og avløpssektoren øker i fremtiden, f.eks. iht. overvannshåndtering, kan det være behov for ekstra virkemidler.

En av tiltakene innenfor avløpssektor er tilknytning av private separate avløpsanlegg til offentlig avløp, jf. pkt 4.2.9 i Vannforvaltningsplan. Utfordringene for vann- og avløpssektor innenfor denne oppgaven ligger i tolkning av lovverk ved pålegg om tilkobling til kommunalt avløpsnett. Dette gjelder spesielt formulering 'uforholdsmessig stor kostnad', jf. §27-2 i pbl. Mange kommuner i Norge tolker dette ulikt og det er forskjellig praksis i bruk av lovverket fra kommune til kommune. For mange innbyggere ligger utfordringene i finansiering av tilkoblingen. Kommunen har ikke midler til tilskuddsordninger for private tilkoblinger eller utbedringer av private/separate avløpsanlegg gjennom kommunens budsjett og gebyrmidlene kan heller ikke benyttes til å subsidiere slike kostnader (selvkostprinsippet).

Kommunale veier

Veiavdelingen har et stort veinett som driftes med svært stramme budsjetter. Drift av vei er ikke lovpålagte tjenester, og kan heller ikke finansieres ved gebyrer. Veibudsjettet er derfor veldig utsatt ved kutt, og dette vil gi en uforutsigbarhet i hvilke tiltak som kan prioriteres.

Vi har midler til normal daglig drift, men det kan være utfordrende å kunne innføre ekstra tiltak innenfor de midlene vi har til rådighet.

Forurensning

Kommunen følger opp delegert myndighet iht. forurensningsloven. Ofte utfordrende saker som i noen tilfeller kan ende opp med behov for opprydning i kommunal regi. Spesielt utfordrende for kommunen å håndtere saker med uavklarte ansvars- og eierforhold, og statlige virkemidler/overføring midler kunne ha god avbøtende effekt i disse tilfellene.

5. Er dere enige i prioriteringene? Hvilke er viktigst?

Prioriterte områder mot 2027 i Agder vannregionen:

Forsuring
Konsekvenser av vannkraft
Fremmede arter
Krypsiv
Forsøpling
Fysiske hindringer
Næringstilførsel

Arendal kommune v/kommunalteknikk er av oppfatning at oppgaver innenfor vann og avløpssektor er godt ivaretatt gjennom kommunens myndighetsområde. Kommunene har oversikt og jobber kontinuerlig og systematisk med disse ansvarsområdene.

Kommunen har oversikt og kontroll over kommunalt vann- og avløpsnett. Våre oppgaver utføres innenfor konkrete rammer og lovverk. Kommunens mål og prioriteringer innenfor vann og avløpssektor framgår av hovedplan som revideres hvert 10år. Detaljert oversikt over pågående og aktuelle tiltak med prosjektnummer og kostnadskalkyler utarbeides hvert år. Prosjektoversikten oppdateres i forbindelse med tertialrapportering. Vi jobber kontinuerlig med saneringsprosjekter ut ifra omfattende saneringsprogram for utbygging av nye VA-områder og sanering av eksisterende kommunale VA-anlegg for å redusere eventuell forurensning og utslipp. Kommunen har også oversikt over private ledninger tilkoblet kommunalt vann- og avløpsnett samt oversikt og tilsynsordning for separate private avløpsanlegg. Tilsynsordning er basert på en tilsynsplan og det jobbes kontinuerlig for oppgradering av eldre avløpsanlegg som fører til forurensning. Feil, mangler og lekkasjer på private ledninger tilkoblet kommunalt avløpsnett følges opp av kommunen med vedtak om utbedring.

6. Hvordan bør vi prioritere tid og rom?

Viktig at kommunen får nødvendig tid, rom og nødvendige ressurser for å kunne gjennomføre oppgaver som er ligger under kommunalt ansvarsområde.

På samme måte vil det være avgjørende at Miljødirektoratet, Statsforvalter og nasjonale myndigheter i størst mulig grad gjennomfører og bekoster tiltak/virkemidler på et selvstendig grunnlag uten bruk av kommunale ressurser.

Fra landbruksforvaltningen.

Vi er uenig i de begrensninger som går på at det ikke er tillatt med nye inngrep langs vann og vassdrag, hvis det ut fra jordbrukets syn er nødvendig for å få en rasjonell drift.

I dag kan det gis midler til steinsetting og forebyggende tiltak mot erosjon. I enkelte tilfeller kan nedlegging av rør hindre erosjon over kortere strekninger.

Å få et forbud mot lukking og et krav til gjenåpning er ikke ønskelig, og særlig ikke hvis det ikke følger med midler som finansierer dette 100 %.

Næringstilførsel.

Landbruket i Arendal er nokså beskjedent og det er vel relativt lite næringstilførsel fra denne sektoren, med unntak av noen enkeltområder.

Plastinnsamling skjer under organiserte former og gratis å levere til Heftingsdalen til enhver tid.

Fysiske hindringer.

Å se på landbruk som en hindring i vann og vassdrag er en noe ugrei tilnærming og landbruket er jo noe vi har for å skaffe mat til vår befolkning. Tiltak om å åpne bekkelukkinger mm har en kostnadsside som ikke er berørt i høringsutkastet.

Tilsyn med gjødselkjellere og oppfølging med nok lagringskapasitet er et tiltak som lar seg gjøre uten de

altfor store resursene. Vi forutsetter at storsamfunnet finansierer mye av dette.

Vi mener at vi trenger midler til tiltak og ikke flere overordna stillinger. La kommunen få midlene, hvis de skal gjøre arbeidet. Stat og Fylke må finansiere punktene de skriver i høringa med 100%. Landbruket vil kunne registrere gjødselkapasitet, sjekke anlegg og gjødselplaner. Starte med område for område å jobbe seg framover. Viktig med samarbeid med næringen. Landbruksnæringen sliter med dårlig økonomi og et økende byråkrati og krav til dokumentasjon. Storsamfunnet krever, men bidrar lite til å minske krav til de enkeltbrukerne det gjelder.

Fra planavdelingen:

Vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram og handlingsprogram er viktige verktøy i arbeidet med å beskytte og forbedre vannmiljøet i Agder vannregion. Arendal kommune har følgende innspill:

Til vedlegg 4: Retningslinjer om arealplanlegging etter plan- og bygningsloven og vannforskriften

Anmodning om å innarbeide vannmiljø som et vurderingstema tas til følge ved at vi som kommune innarbeider det i maler og temalister som gjennomgås i oppstartsmøter mellom kommune og tiltakshavere/byggherrer.

Forslag til retningslinjer for arealplanlegging er et godt utgangspunkt for hvordan kommunene kan innarbeide hensyn til vannmiljø i sine planer- særlig når det kommer til konsekvensvurderinger og tema en der skal ivareta. Ut over det kan målene som framgår legges inn som målsettinger i både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Det anføres imidlertid at flere av målene er generelle og allerede ivaretatt i bestående lovverk og delvis i Arendal kommune sine overordnede mål, samt i kommuneplanbestemmelsene.

Det viktigste i kommuneplanarbeidet for å ivareta et godt vannmiljø er, etter vårt syn, å sette av hensynssoner med tilhørende bestemmelser og retningslinjer på kartet i kommuneplanens arealdel. Dette fordrer stadig forbedring av kunnskapsgrunnlag og gode databaser for verdiene vi skal ivareta.

Med hilsen

Ragnhild Marie Hammer
Klima- og miljørådgiver
Rådmannens stab samfunnsutvikling

Brevet er godkjent elektronisk.